

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

*Навчально-науковий інститут № 3
Кафедра психології, соціології та педагогіки*

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ»
обов'язкових компонент
освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 053 «Психологія»
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Вінниця 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою ННІ № 3
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін ХНУВС
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології (Протокол від 29.08.2023 № 13)

Розробник:

доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3, кандидат педагогічних наук, доцент – Павло Червоний.

Рецензенти:

доцент кафедри психології, педагогіки та філології ХДАК, кандидат психологічних наук, доцент – Ігор Віденєєв;
професор кафедри педагогіки та психології факультету № 3, кандидат психологічних наук, доцент – Світлана Харченко.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3,0 Загальна кількість годин –90 Кількість тем – 3	05 «Соціальні та поведінкові науки» 053 «Психологія» другий (магістерський)	Навчальний курс 1 Семестр № 1 Види контролю: залік підсумковий контроль - залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання:		заочна форма навчання
Лекції – <u>0</u> ; (години)		Лекції – <u>6</u> ; (години)
Семінарські заняття – _____; (години)		Семінарські заняття – _____; (години)
Практичні заняття – 0 (години)		Практичні заняття – <u>4</u> ; (години)
Самостійна робота – <u>0</u> ; (години)		Лабораторні заняття – _____; (години)
Індивідуальні завдання:		Самостійна робота – <u>80</u> ; (години)
Реферати (тощо) – 0, семестр № 1		Індивідуальні завдання:
		Курсова робота – _____ (кількість; № семестру)
		Реферати – <u>0</u> , семестр № 1 _____ (кількість; № семестру)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологічне забезпечення діяльності поліції» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними проблемами психологічного забезпечення діяльності поліції та можливими шляхами їх вирішення.

Основним завданням вивчення дисципліни «Психологічне забезпечення діяльності поліції» є підготувати висококваліфікованого практичного психолога в Національній поліції, який інформований щодо базових понять диференціальної психології, сформувати у здобувачів вищої освіти професійну спрямованість особистості.

Міждисциплінарні зв'язки: загальна психологія, юридична психологія, вікова психологія, психодіагностика.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- положення діючого законодавства про психологічне забезпечення Національної поліції;
- психологічні чинники, закономірності та механізми системи психологічного забезпечення

Національної поліції;

- структурно-системні параметри психологічного забезпечення діяльності поліції;
- функцій психологічного забезпечення діяльності поліції;
- сутність та структуру професійно психологічного відбору на службу та навчання;
- завдання психологічного супроводження проходження служби;
- актуальні проблеми професійно психологічної підготовки;
- форми психологічної підтримки проведення оперативно-службових заходів;

вміти:

- проводити професійно психологічний відбір на службу та навчання;
- досліджувати проблеми психологічного супроводження проходження служби та визначати шляхи їх вирішення;
- складати тематику занять із професійно психологічної підготовки;
- здійснювати психологічне супроводження проходження служби поліцейськими;
- забезпечувати психологічну підтримку проведення оперативно- службових заходів;
- формулювати питання для складання психологічного портрету.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни		
Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК3.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
	ЗК4.	Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
	ЗК6.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
	ЗК7.	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
	ЗК9.	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
Спеціальні (фахові, предметні) компетенції	СК3.	Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

(СК)	СК4.	Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.
	СК5.	Здатність організовувати та релізувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
	СК6.	Здатність ефективно взаємодіяти з колесами в моно- та мультидисциплінарних командах.
	СК7.	Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.
	СК8.	Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.
	СК9.	Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
	СК10.	Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.
	СК11	Здатність до науково-методологічного аналізу психолого-правових проблем та на цій основі здійснення психологічного забезпечення у правовій сфері.
	СК12	Здатність розуміти закономірності функціонування психіки у нормі та патології у контексті визначення та розв'язання професійних психолого-правових завдань.
	СК13	Здатність встановлювати та підтримувати фахову взаємодію з представниками психолого-правової спільноти, в тому числі з питань медіації соціальних конфліктів.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Психологічне забезпечення працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання

Проблеми в нормативно-методичному забезпеченні діяльності служби психологічного забезпечення. Визначення, принципи та напрями системи психологічного забезпечення. Спрямованість системи психологічного забезпечення.

Визначення, складові та основні завдання професійного психологічного відбору.

Тема № 2. Психологічне вивчення працівників поліції.

Визначення в особи провідних індивідуально-психологічних особливостей, якостей і рис характеру, мотивації її поведінки,

психофізіологічних, емоційних реакцій та станів, закономірностей перебігу психічних процесів, рівня розвитку інтелекту, пізнавальної сфери, особливостей мислення, пам'яті, уваги, емоційно-вольової сфери, способу прийняття самостійних рішень, наявності лідерських тенденцій, загального розвитку комунікативних якостей, схильності до управлінської діяльності, прогнозування стресостійкості, успішності у певних умовах професійної діяльності, психологічної готовності до несення служби в екстремальних ситуаціях.

Тема № 3. Особливості надання першої психологічної допомоги працівникам поліції

Психологічне консультування та психокорекція: актуальні питання надання психологічної допомоги. Проблеми побудови програм психологічного консультування та психокорекції. Сучасні психологічні прийоми та техніки на різних етапах психологічного консультування та психокорекції. Арт-терапія, казкотерапія, МАК, когнітивно-поведінкова терапія, символдрама та ін.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та найменування теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни					вид контролю	
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття		Самостійна робота
Семестр № 1							
Тема № 1: Психологічне забезпечення працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання	22	2				20	залік
Тема № 2: Психологічне вивчення працівників поліції	34	2		2		30	
Тема № 3: Особливості надання першої психологічної допомоги працівникам поліції	34	2		2		30	
Всього за семестр № 1:	90	6		4		80	

5.**Питання, що виносяться на самостійне опрацювання**

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1: Психологічне забезпечення працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання		
1. Проблема взаємодії суб'єктів системи психологічного забезпечення в діяльності поліції. 2. Історія становлення та розвитку системи психологічного забезпечення. 3. Сучасний стан та проблеми системи психологічного забезпечення в діяльності поліції. 4. Перспективні напрями психологічного забезпечення в діяльності поліції. 5. Характеристика основних напрямків системи психологічного забезпечення в діяльності поліції.		1, 2, 4 (основна), 4 (допоміжна)
Тема № 2: Психологічне вивчення працівників поліції		
1. Професійний психологічний відбір на службу та навчання у системі психологічного забезпечення. 2. Завдання професійного психологічного відбору. 3. Етапи професійного психологічного відбору. 4. Сучасні проблеми професійного психологічного відбору. 5. Кваліфікаційні вимоги до поліцейських. 6. Шляхи удосконалення професійного психологічного відбору.		1, 2, 4 (основна), 6 (допоміжна)
Тема № 3: Особливості надання першої психологічної допомоги працівникам поліції		
1. Поняття професійно-психологічної підготовки у системі психологічного забезпечення. 2. Структура психологічної підготовки. 3. Завдання професійно психологічної підготовки. 4. Сучасні форми та методи активного навчання дорослих.		3, 4 (основна), 1, 2, 5 (допоміжна)

6. Індивідуальні завдання**5.1.1. Теми рефератів**

Не передбачено навчальним планом

5.1.2.**Теми курсових робіт**

Не передбачено навчальним планом

5.1.3.**Теми наукових робіт**Не передбачено навчальним
планом**6. Методи навчання**

- конспектування лекцій та самостійне опрацювання

лекційного матеріалу за власним конспектом лекцій;

- підготовка до семінарських занять та робота протягом семінарів;
- підготовка тематичних повідомлень;
- участь у групових дискусіях;
- вирішення творчих практичних завдань.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення:

- наукової літератури за темою;
- описів індивідуальних відмінностей.

Індивідуальна робота передбачає підготовку доповідей, виконання наукових робіт у вигляді рефератів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Поняття психологічного забезпечення професійної діяльності.
2. Організація системи психологічного забезпечення.
3. Принципи та напрями системи психологічного забезпечення.
4. Функції системи психологічного забезпечення в органах, підрозділах Національної поліції України.
5. Підтримка та оптимізація соціально-психологічного клімату в колективах.
6. Здійснення психопрофілактичної роботи в системі психологічного забезпечення.
7. Функції системи психологічного забезпечення у ЗВО.
8. Поняття вивчення об'єктів системи психологічного забезпечення.
9. Психодіагностичний метод як основа психологічного вивчення.
10. Проективні методики дослідження особистості.
11. Поняття психологічної підготовки працівників поліції.
12. Психодіагностичний метод як основа психологічного вивчення.
13. Психологічне консультування та психокорекція: актуальні питання надання психологічної допомоги.
14. Принципи, цілі та завдання психологічного консультування та психокорекції.
15. Проблеми побудови програм психологічного консультування та психокорекції.
16. Програми психологічного консультування та психокорекції.
17. Сучасні психологічні прийоми та техніки на різних етапах психологічного консультування та психокорекції.
18. Поняття психопрофілактичної роботи щодо об'єктів системи психологічного забезпечення.
19. Екстремальні ситуації в діяльності поліції.
20. Засоби профілактики стресу.
21. Професійна деформація поліцейських та її профілактика.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок здобувачем вищої освіти з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Здобувач вищої освіти, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перекласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100- бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

Загальна кількість
балів (перед
підсумковим
контролем)

$$= \left(\left(\begin{array}{c} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{c} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за семестр} \end{array} \right) / 2 \right) * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на

окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів вищої освіти, залікових книжках. **Присутність здобувачів вищої освіти на проведенні підсумкового контролю (заліку) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт 10, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить - 50

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (заліку) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється навчально-науковими інститутами (факультетами). Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Здобувачі вищої освіти, які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Здобувачі вищої освіти, які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Університету. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Університету.

Вимоги до здобувачів вищої освіти щодо засвоєння змісту дисципліни:

Критерії оцінювання навчальної дисципліни		
Аудиторна робота	Самостійна та індивідуальна робота	Контроль
Отримати не менше 2 позитивних оцінок	Підготувати реферат та конспект за темою самостійної роботи	Отримати за контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.
80-84			
75 – 79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи несформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в інтернеті

Основна

1. Андрушко Я.С. Психокорекція : навч.-метод. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2017.
2. Афанасьєва Н.Є. Основи психогігієни та психопрофілактики: навч. пос. Харків : НУЦЗУ, 2016.
3. Наказ МВС 06.02.2019 № 88 «Про затвердження Порядку організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0348-19>.
4. Психологія екстремальної діяльності : навч. посіб. / І. І. Приходько, О. С. Колесніченко, О. В. Тімченко та ін. Харків : НА НГУ, 2016.
5. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика : навчальний посібник. Харків : НТУ «ХПІ», 2018.

Допоміжна

1. Барко В. І., Остапович В. П., Барко В. В. Професійна психологічна підготовка поліцейських Національної поліції України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Вип. 2. Т. 1. 2018. С. 176–181.*
2. Діагностика індивідуально-психологічних властивостей особистості: Навчально-методичний посібник / А.Б. Неурова, О.С. Капінус, Т.Л. Грицевич. Львів : НАСВ, 2016.
3. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби : [метод. рек.] / авт.-упор.: В. М. Горленко, В.Д. Острова, Н.В.Сосновенко, І. І. Ткачук ; за заг. ред. В.Г.Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2018.
4. Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях / В.Л. Зливков, С.О. Лукомська, О.В. Федан. Київ : Педагогічна думка, 2016.
5. Карпенко Є. Методи сучасної психотерапії : навч. посібник. Дрогобич : Посвіт, 2015. URL: <https://cutt.ly/shxyvvM>
6. Основи психодіагностики в соціальній сфері та клінічній практиці : навчальний посібник / О. Любчук, Ю. Горбанюк, В. Луньов, Т. Мельничук, Ю. Удовенко / Заг. ред. О. Любчук. Київ : Інтерсервіс, 2017.
7. Приходько І. І. Сучасна система психологічного забезпечення професійної діяльності фахівців екстремального профілю в Україні. *Проблеми екстремальної та кризової психології. 2017. Вип. 22. С. 214–227.*

Інтернет-ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. <http://www.nbuv.gov.ua/>.